

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kyrkolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att kyrkolagen ändras så att bestämmelserna om uppgifter i kyrkans gemensamma medlemsregister och i användarrätts- och loggregistren i anslutning till det, och samtidigt även myndigheternas ansvar, blir klarare. Delvis handlar propositionen också om att uppdatera kyrkolagens administrativa bestämmelser och bestämmelserna om rättsskydd.

Det föreslås att kapitlet om kyrkböckerna och församlingens arkiv ändras så att kyrkostyrelsen får rätt att använda kyrkans gemensamma medlemsregister i överensstämmelse med de ansvarsuppgifter som har föreskrivits för den i eller med stöd av kyrkolagstiftningen. I kapitlet föreslås det bestämmelser om kyrkostyrelsens och de registeransvarigas ansvar i anknytning till behandlingen av uppgifter i medlemsregistret och förvaltningen av registret samt om det att behandling av medlemsuppgifter uttryckligen ska ske som myndighetsverksamhet. Det föreslås att det fogas en ny bestämmelse till kapitlet om att uppgifter som massutlämnas ur medlemsregistret ska vara bundna till sitt användningsändamål och om kyrkostyrelsens rätt att få information och inspektionsrätt i fråga om sådana klientregister hos församlingar och kyrkliga samfundigheter som uppdateras med uppgifter ur medlemsregistret. Dessutom utökas kapitlet med en bestämmelse som gäller användningen av uppgifter som har registrerats i användarrätts- och loggregistret till medlemsregistret och om utlämnande av sådana uppgifter.

När det gäller bestämmelserna om förvaltningsförfaranden och ändringssökande föreslås det sådana ändringar som grundar sig på de ändringar som har gjorts i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen. Också de allmänna lagarnas bestämmelser om bevisning har ändrats. Därför föreslås det att den bestämmelse i lagens kapitel om domkapitlet som gäller muntlig förhandling, syn och hörande som hålls eller förrättas av domkapitlet, och som också innehåller en bestämmelse om hörande av vittnen, upphävs. Förvaltningslagen innehåller heltäckande bestämmelser om detta och kompletterar kyrkolagen inom den kyrkliga förvaltningen. När det gäller ändringssökande föreslås det att förfarandet för omprövning utvidgas så att det även gäller beslut som har fattats av direktören för ett centralregister. Vidare föreslås det i fråga om kyrkobesvär att det införs ett tillståndsförfarande för när beslut av förvaltningsdomstolen ska överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

I propositionen föreslås det också att bestämmelserna om undantagsförhållanden uppdateras och att det införs en ny bestämmelse om föreberedelser inför undantagsförhållanden och kris-situationer och om ledning av förberedelserna.

Ett mål med propositionen är att förbättra integritetsskyddet när uppgifter om kyrkans medlemmar behandlas, liksom att förbättra medlemsregistrets datasäkerhet. Ett annat mål är att skapa klarhet i myndigheternas ansvar när det gäller såväl behandlingen av medlemsuppgifter som förberedelserna inför undantagsförhållanden och krissituationer. Dessutom ska kyrkolagen uppdateras så att den motsvarar utvecklingen inom den allmänna förvaltningslagstiftningen. Man har också ägnat uppmärksamhet åt bestämmelsernas tydlighet.

Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
<i>Kyrkobokföringen</i>	3
<i>Muntlig förhandling i domkapitlet</i>	4
<i>Ändringssökande</i>	5
<i>Beslutanderätten under undantagsförhållanden och beredskapsplanering</i>	6
1.2 Den allmänna utvecklingen av lagstiftningen	6
<i>Lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster</i>	6
<i>Ändringar av bestämmelserna om bevisning</i>	9
<i>Översyn av bestämmelserna om ändringssökande i förvaltningsärenden</i>	9
<i>Ändring av beredskapslagen</i>	10
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	11
2.1 Målsättning	11
2.2 De viktigaste förslagen.....	11
<i>Bestämmelserna om kyrkobokföring</i>	11
<i>Muntlig förhandling i domkapitlet</i>	12
<i>Översyn av bestämmelserna om ändringssökande i förvaltningsärenden</i>	12
<i>Bestämmelserna om beredskap</i>	13
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	14
3.1 Konsekvenser för rättsskyddet	14
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	14
3.3 Ekonomiska konsekvenser	15
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	15
DETALJMOTIVERING	17
1 LAGFÖRSLAG	17
16 kap. Kyrkböckerna och församlingens arkiv	17
19 kap. Domkapitlet.....	21
24 kap. Underställning och ändringssökande	21
25 kap. Kompletterande stadganden.....	21
2 IKRAFTTRÄDANDE	23
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	23
LAGFÖRSLAG	25
Lag om ändring av kyrkolagen.....	25
BILAGA	30
PARALLELLTEXT	30
Lag om ändring av kyrkolagen.....	30

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Kyrkobokföringen

Kyrkans gemensamma medlemsregister togs i bruk 2012. Alla pastorskansliet och centralregister har senast vid ingången av 2013 övergått till att använda det gemensamma medlemsregistret för förvaltningen av sina medlemsuppgifter. I och med införandet av kyrkans gemensamma medlemsregister förändrades kyrkostyrelsens roll i behandlingen av medlemsuppgifter.

Bestämmelser om kyrkobokföringen finns i 16 kap. i kyrkolagen (1054/1993) och kompletterande bestämmelser finns i 16 kap. i kyrkoordningen (1055/1993). I kyrkolagen föreskrivs det om förändring av medlemsregistret och om ansvarsfördelningen mellan de registeransvariga och kyrkostyrelsen. På behandlingen av personuppgifter i kyrkans medlemsregister tillämpas förutom kyrkolagen även personuppgiftslagen (523/1999), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009).

Enligt kyrkolagen är församlingarna och centralregistren registeransvariga. I en församling är det kyrkoherden och vid ett centralregister direktören som beslutar i ärenden som gäller förändring av medlemsregistret. Kyrkoherden i en församling och direktören för ett centralregister beslutar om behandlingen av uppgifter som gäller församlingsmedlemmar och ansvarar för att uppgifterna är felfria. De beslutar också om att enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar i medlemsregistret ska lämnas ut i form av bevis, utdrag eller avskrifter och om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om församlingens medlemmar eller behandling av uppgifter om medlemmar i de församlingar som hör till centralregistret.

Kyrkostyrelsen ansvarar för medlemsregistrets allmänna funktion, informationsförvaltning och datasäkerhet, enhetligheten i registerfunktionerna och den elektroniska arkiveringen av uppgifter. Kyrkostyrelsen får enligt kyrkolagen använda uppgifterna i medlemsregistret för statistikföring och genomföring av undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Kyrkostyrelsen beslutar också om utlämnande av uppgifter i medlemsregistret när det är fråga om annat utlämnande än utlämnande av enstaka uppgifter om medlemmar och sådant utlämnande av uppgifter som sker via en teknisk anslutning. Kyrkostyrelsen beslutar om beviljande av användarrätt för behandling av medlemsuppgifter när beslutanderätten inte hör till kyrkoherden i en församling eller direktören för ett centralregister. För hanteringen av användarrättigheterna ska kyrkostyrelsen föra ett användarrätsregister över de personer som har beviljats rätt att behandla uppgifter i medlemsregistret. Dessutom ska kyrkostyrelsen föra ett loggregister över behandlingen av uppgifter i medlemsregistret för att kunna följa, övervaka och skydda användningen av uppgifter.

Ansvar för medlemsregistret fördelar sig mellan församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen så som det föreskrivs i kyrkolagen eller någon annan lag. Genom bestämmelserna om ansvarsfördelningen har man strävat efter att visa att den registeransvarigas ansvar och uppgifter inte kan överföras på någon annan aktör. I praktiken har det förekommit strävanden efter att få överföra uppgifter i anknytning till kyrkobokföringen på externa serviceproducenter. Dessutom har det hänt att man har planerat att arbetet ska utföras någon annanstans än i församlingens lokaler, trots att materialet innehåller känsliga personuppgifter och är avsett att användas för myndighetsuppgifter.

RP 63/2015 rd

Den rätt som det har bestämts att kyrkostyrelsen ska ha i fråga om att använda uppgifter i medlemsregistret har i praktiken visat sig vara för problematisk och motstridig i förhållande till de uppgifter som har föreskrivits för kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen kan inte inom gränserna för sin användarrätt framgångsrikt uppfylla till exempel sitt ansvar i fråga om medlemsregistrets allmänna funktion och enhetligheten i registerfunktionerna. Den användarrätt som har föreskrivits ger inte kyrkostyrelsen någon möjlighet att testa och utveckla systemets funktion och inte heller att reda ut funktionsfel som har upptäckts. Den uppföljning och övervakning av logguppgifter som har föreskrivits kan inte utföras, eftersom kyrkostyrelsen saknar rätt att ta reda på för vilket ändamål uppgifterna i medlemsregistret har använts och vilka uppgifter som har ändrats, avlägsnats eller registrerats.

Bestämmelsen om beviljande av användarrätt har visat sig vara för snäv även i fråga om centralregistren. Enligt 16 kap. 8 § 1 mom. i kyrkolagen kan endast direktören för ett centralregister besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret. Hos större centralregister har man kunnat organisera arbetet i mindre verksamhetsenheter, som leds av tjänsteinnehavare som är mellanchefer och som lyder under direktören för centralregistret. Bestämmelsen ger ingen möjlighet att låta en sådan tjänsteinnehavare med chefsuppgifter besluta om beviljande av användarrätt. I praktiken har det uppstått situationer där en ny anställd eller en anställd som byter arbetsuppgifter inte har fått de användarrättigheter till medlemsregistret som behövs tillräckligt snabbt. Även onödiga användarrättigheter bör kunna dras in omedelbart.

Enligt 16 kap. 2 § i kyrkolagen är uppgifterna i kyrkböckerna avsedda att användas i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas verksamhet och förvaltning samt för att kyrkans medlemmar ska kunna utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter. Uppgifterna i medlemsregistret används i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas olika klientdatasystem, såsom sådana datasystem som stöder driften av allmänna begravningsplatser eller särskilda klientdatabaser. Systemen för klientuppgifter kan få uppdateringar som gäller adresser från medlemsregistret. Enligt kyrkolagen är det kyrkostyrelsen som beslutar om annat utlämnande än utlämnande av enstaka medlemsuppgifter. Utlämnandet av uppgifter ska alltså ske med stöd av ett myndighetsbeslut. Klientsystemens datasäkerhet ska vara tillräckligt hög och den ska uppfylla åtminstone de krav som har definierats i kyrkans system för hantering av datasäkerheten för att ett utlämnande ska vara möjligt. Eftersom uppgifterna för klientsystemen lämnas ut ur det gemensamma medlemsregistret, bör kyrkostyrelsen ha rätt att övervaka användningen och skyddet av de uppgifter som lämnas ut. Kyrkolagen innehåller emellertid inga bestämmelser som skulle ge kyrkostyrelsen tillräckliga befogenheter för att kunna övervaka eller följa behandlingen av uppgifter.

Kyrkolagen innehåller heller inga bestämmelser om användningen av uppgifter i logg- och användarrätsregistret eller om utlämnande av uppgifter ur dessa register. I praktiken har det emellertid redan kommit in förfrågningar om information om uppgifter i loggregistret till kyrkostyrelsen.

Muntlig förhandling i domkapitlet

I 19 kap. 7 § i kyrkolagen finns det bestämmelser om muntlig förhandling, syn och hörande som hålls eller förrättas av domkapitlet. Enligt paragrafen kan domkapitlet hålla muntlig förhandling eller förrätta syn. Parterna ska bevisligen kallas till dessa. I en muntlig förhandling som hålls av domkapitlet kan vittnen och sakkunniga höras på ed eller försäkran. En part kan även höras på sanningsförsäkran i andra ärenden än sådana som gäller tjänstefel. För utredning av ett ärende kan domkapitlet även begära utlåtande av någon annan myndighet. Dessutom föreskrivs det att då en part kallas till muntlig förhandling eller till syn ska det i kallelsen samtidigt uppges att frånvaro inte hindrar att saken behandlas och avgörs. Däremot finns det inga

RP 63/2015 rd

processuella bestämmelser om bevisning eller bestämmelser om vittnets ställning i kyrkolagen.

Utöver bestämmelserna i kyrkolagen och kyrkoordningen tillämpas med stöd av 25 kap. 5 § i kyrkolagen även förvaltningslagen (434/2003) på förvaltningsförfarandena i domkapitlet. I 6 kap. i förvaltningslagen finns det bestämmelser om utredning av förvaltningsärenden och hörande av parter. Kapitlet innehåller bestämmelser om bland annat muntliga utredningar (37 §), förrättande av syn (38 §) och muntlig bevisning (40 §). Kyrkolagens bestämmelse om muntlig förhandling, syn och hörande som hålls eller förrättas av domkapitlet överlappar bestämmelserna i förvaltningslagen.

När de tjänstemannarättsliga bestämmelserna i kyrkolagen ändrades, slopades den hänvisning till disciplinärt förfarande som tidigare hade ingått i bestämmelsen om muntlig förhandling, eftersom bestämmelserna om disciplinärt förfarande upphävdes genom lagen om ändring av kyrkolagen (1008/2012). Enligt regeringens proposition ville man emellertid då ännu låta domkapitlet ha kvar en möjlighet att vid behov direkt höra vittnen i samband med behandlingen i anslutning till ett förvaltningsförfarande (RP 41/2012 rd). De tjänstemannarättsliga bestämmelserna trädde i kraft den 1 juni 2013. Enligt uppgifter från domkapitlet har det under de senaste åren hållits muntliga förhandlingar i dem enligt följande:

	Muntliga förhandlingar	Förhandlingar där vittnen har hörts
Åbo	0	0
Tammerfors	0	0
Uleåborg	3	0
S:t Michel	0	0
Borgå	0	0
Kuopio	0	0
Lappo	0	0
Helsingfors	0	0
Esbo	4	0

Behovet att ordna muntliga förhandlingar i domkapitlet anslöt sig tidigare närmast till disciplinära förfaranden. Nuförtiden är muntliga förhandlingar vanliga i ärenden där man i enlighet med 5 kap. 3 § 2 mom. i kyrkolagen ska bedöma om en präst har hållit sig till kyrkans bekännelse. Det har emellertid under det senaste året inte ordnats några muntliga förhandlingar i domkapitlet där man skulle ha hört vittnen eller sakkunniga på ed eller försäkran. Även tidigare var muntlig bevisning i domkapitlet ovanlig. I vissa domkapitel har muntliga förhandlingar inte ordnats under de senaste 7—10 åren.

Ändringssökande

Kyrkolagen innehåller bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut av en kyrklig myndighet. De bestämmelser om kyrkligt ändringssökande som trädde i kraft i början av 2004 följer de utvecklingsprinciper för rättskipningen som då tillämpades inom förvaltningsrättskipningen. Ett beslut av en kyrklig myndighet kan överklagas genom kyrkobesvär hos förvaltningsdomstolen. Tillämpningsområdet för det förfarande för rättelseyrkande som redan tidigare hade tillämpats i kyrkliga förvaltningsärenden utvidgades i början av 2004 och blev den obligatoriska inledande fasen för kyrkobesvär i sådana ärenden som avses i 24 kap. 3 § i kyrkolagen. På behandlingen av rättelseyrkanden hos kyrkans och församlingarnas myndigheter tillämpas både kyrkolagen och förvaltningslagen.

Enligt 24 kap. 13 § i kyrkolagen överklagas förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. Antalet besvär som gäller beslut av kyrkliga myndigheter som kommer in till

RP 63/2015 rd

högsta förvaltningsdomstolen varierar från år till år. I de ärenden som avgörs är det vanligaste beslutet en bekräftelse av det beslut som har överklagats. Av nedanstående statistik över högsta förvaltningsdomstolens arbete framgår både antalet kyrkliga ärenden per år (evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan) och det huvudsakliga innehållet i avgörandena (2009—2013).

År	Nya be- svär som kommit in	Avgöranden under året	Bekräftelse av det be- slut som överklagats	Ändring av det beslut som över- klagats	Återförvisade	Har läm- nats utan prövning	Har för- fallit
2009	13	19	15	2		1	1
2010	17	11	11				
2011	10	13	9	2	1	1	
2012	8	10	7		1		2
2013	27	11	9			1	1

Källa: Högsta förvaltningsdomstolens årsberättelser för åren 2009—2013.

Beslutanderätten under undantagsförhållanden och beredskapsplanering

I kyrkolagens 25 kap. finns det bestämmelser om de kyrkliga myndigheternas beslutsfattande och beslutanderätt under undantagsförhållanden. Bestämmelserna blir tillämpliga först när det med stöd av beredskapslagen (1080/1991) eller lagen om försvarstillstånd (1083/1991) har getts rätt att utöva befogenheter som berättigar till vidtagande av undantagsåtgärder.

Om kyrkomötet inte kan sammankomma har kyrkostyrelsen enligt 25 kap. 14 § i kyrkolagen rätt att på kyrkomötets vägnar göra framställningar och avge utlåtanden till statsrådet samt för högst ett år utfärda interimistiska bestämmelser om de ärenden som anges särskilt. Under undantagsförhållanden kan kyrkostyrelsen också framskjuta anordnandet av församlingsval på viss tid eller tills vidare samt bestämma att kyrkofullmäktige kan sammankallas genom undantagsförfarande eller att kyrkofullmäktiges beslutanderätt överförs på kyrkorådet eller församlingensrådets eller att den beslutanderätt som enligt de bestående stadgandena tillkommer dem ska överföras på kyrkoherden. Dessutom innehåller paragrafen bestämmelser om att kyrkostyrelsens interimistiska bestämmelser ska föreläggas kyrkomötet för handläggning.

I kapitlets 15 § föreskrivs det om vilken sammansättning organ ska ha för att vara beslutföra under undantagsförhållanden. Enligt paragrafen kan kyrkostyrelsen, om undantagsförhållandena det oundgängligen kräver, fatta sådana beslut som det föreskrivs om separat och som är nödvändiga och brådskande då fem av kyrkostyrelsens medlemmar är närvarande. Domkapitlet kan å sin sida fatta sådana nödvändiga och brådskande beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet då biskopen eller domprosten samt två andra medlemmar av domkapitlet är närvarande.

Kyrkostyrelsen antog i november 2013 anvisningar för upprättande av beredskapsplaner i församlingarna. Försvarsmaktens militärlän och deras regionalbyråer har gett sitt stöd till församlingarnas beredskapsplanering.

1.2 Den allmänna utvecklingen av lagstiftningen

Lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

Den 1 mars 2010 trädde lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, nedan *den gällande befolkningsdatalagen*, i kraft. De gällande bestämmelserna i kyrkolagens 16 kap. bereddes under åren 2007—2008, och beredningen grundade sig delvis på bestämmelserna i den befolkningsdatalag (507/1993) som gällde då.

RP 63/2015 rd

Enligt 48 § i den gällande befolkningsdatalagen ska den evangelisk-lutherska kyrkans myndigheter på begäran ge intyg, utdrag eller andra motsvarande enstaka skriftliga utredningar på basis av de kyrkliga befolkningsregister med tillhörande handlingar som de förfogar över och som fördes innan lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998) trädde i kraft. I bestämmelsen avses med intyg och utdrag till exempel ämbetsbevis och släktutredningar. Om den kyrkliga myndighetens medlemsregister regelbundet uppdateras med uppgifter ur befolkningsdatasystemet, har myndigheten dessutom rätt att skriftligen lämna ut enstaka uppgifter om sina medlemmar för att medlemmarna i fråga ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i lagens 4 kap. iakttagas i tillämpliga delar. I övrigt tillämpas den gällande befolkningsdatalagen i de kyrkliga myndigheternas verksamhet endast om så uttryckligen föreskrivs.

I 5 kap. finns det bestämmelser om uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter. Uppgifter som lämnats ut ur befolkningsdatasystemet får enligt 51 § användas bara för det syfte för vilket de har lämnats ut. Uppgifter får överlåtas vidare eller i övrigt lämnas ut till en utomstående endast om det föreskrivs om detta i lag eller om den registerförvaltningsmyndighet som lämnat ut uppgiften uttryckligen har samtyckt till detta. Paragrafen grundar sig på principen om ändamålsbundenhet enligt 7 § i personuppgiftslagen. Uppgifter som har lämnats ut får användas enbart för det ändamål för vilket de har lämnats ut. Bestämmelsen hindrar dock inte att uppgifter lämnas vidare om det direkt ansluter sig till det bestämda användningsändamålet, till exempel inom ramen för samarbete som det har föreskrivits eller bestämts att myndigheten ska bedriva. Uppgifter får överlåtas vidare enbart ifall de uppgifter som ska lämnas ut är allmänna till sin utformning eller sitt innehåll eller om det inte finns någon risk för att skyddet för privatliv och personuppgifter äventyras om ett vidareöverlåtande tillåts.

Befolkningsregistercentralen har enligt 52 § trots sekretessbestämmelserna rätt att få information och utföra inspektioner för att kunna övervaka och följa användningen och skyddet av de uppgifter som har lämnats ut ur befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen har ett snävt tillämpningsområde och övervakningen ska i första hand ske genom frivilliga åtgärder. Endast när det gäller sådana uppgifter som är nödvändiga för att tillsynen ska kunna genomföras får det krävas att uppgifter visas. En inspektör som har förordnats av Befolkningsregistercentralen har dessutom rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Trots sekretessbestämmelserna har inspektören rätt att undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av de uppgifter som har lämnats ut ur befolkningsdatasystemet och att i detta sammanhang få tillträde till andra lokaler som den som använder uppgifterna förfogar över än sådana som omfattas av hemfriden. Tillsynen kan genomföras både i föregripande syfte och efter att uppgifter har lämnats ut. Rätten att få information och utföra inspektioner kan också förenas med vite.

I 54 och 55 § i den gällande befolkningsdatalagen föreskrivs det om användningsändamålet för de uppgifter som finns i användarregistret och om utlämnande av uppgifter ur registret. I 57 och 58 § föreskrivs det på motsvarande sätt om loggregistret.

I 54 § föreskrivs det att Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i användarregistret i sin verksamhet för att: 1) hantera, följa, övervaka och skydda behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet, 2) klarlägga hur ofta och i vilken omfattning uppgifterna i befolkningsdatasystemet används och för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna, 3) fakturera för användningen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet, och 4) säkerställa och förbättra befolkningsdatasystemets funktion och utreda problem vid användningen av uppgifterna. När det gäller uppgifter om begränsad åtkomsträttighet eller användningsförbud får Befolkningsregistercentralen använda uppgifterna endast för att hantera, följa, övervaka och skydda behandlingen av uppgifter. Användningsändamålen har definierats uttömmande i bestämmelsen.

RP 63/2015 rd

I 55 § i den gällande befolkningsdatalagen räknas de myndigheter upp till vilka Befolkningsregistercentralen får lämna ut sådana uppgifter som är registrerade i användarregistret. Uppgifter i användarregistret får lämnas ut 1) till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott, 2) till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet, 3) till organisationer som fått åtkomsträttighet, för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter och av de kostnader användningen medför, och 4) för något annat specificerat syfte, om den som använder uppgifterna och den organisation han eller hon företräder uttryckligen har samtyckt till detta. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i befolkningsdatalagens 4 kap. iaktas i tillämpliga delar.

I 57 § föreskrivs det om användningssyftet för uppgifterna i loggregistret. Användningsändamålen har definierats uttömmande i bestämmelsen. Befolkningsregistercentralen får använda uppgifterna i loggregistret för att 1) följa och övervaka behandlingen av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och för att upprätthålla informationssäkerheten, 2) klarlägga hur mycket uppgifterna i befolkningsdatasystemet används, klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna och sköta faktureringen, 3) utreda om uppgifterna i befolkningsdatasystemet är tillförlitliga och aktuella, och 4) säkerställa och förbättra befolkningsdatasystemets funktion och utreda problem som gäller användningen av uppgifterna.

Enligt 58 § får Befolkningsregistercentralen lämna ut uppgifter i loggregistret 1) till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott, 2) till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet, 3) till organisationer som fått åtkomsträttighet för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter, 4) till personer vars uppgifter i befolkningsdatasystemet har behandlats, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 11 och 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, och 5) för något annat specificerat syfte, om den som behandlar uppgifterna och den person som varit föremål för behandlingen uttryckligen har samtyckt till detta. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i befolkningsdatalagens 4 kap. iaktas i tillämpliga delar.

I den gällande befolkningsdatalagen finns det i motsats till 1993 års befolkningsdatalag, som upphävdes genom den gällande lagen, inte några bestämmelser om sökande av ändring i ett sådant beslut av en myndighet inom den evangelisk-lutherska kyrkan som gäller utlämnande av uppgifter och som avses i 48 § och i den första meningen i 80 § 8 punkten i befolkningsdatalagen. Bestämmelserna gäller beslut om intyg, utdrag och andra motsvarande utlämnanden av uppgifter ur de kyrkliga befolkningsregister som fördes före den 1 oktober 1999 och ur handlingar som hör till dem samt ur de medlemsregister som regelbundet uppdateras med uppgifter ur befolkningsdatasystemet. Vid ändringssökande är det följaktligen bestämmelserna i kyrkolagen som med stöd av 8 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen blir tillämpliga.

När det däremot gäller rättelse av befolkningsdata som har registrerats i kyrkböckerna före den 1 oktober 1999 är det 8 punkten i övergångsbestämmelserna i 80 § i den gällande befolkningsdatalagen som ska tillämpas. Enligt den punkten får en person vars rätt, intresse eller skyldighet direkt berörs av en anteckning i ett kyrkligt befolkningsregister som förts innan lagen om trossamfundens medlemsregister trädde i kraft eller i en handling som hör till detta register, om anteckningen inte har förts in i befolkningsdatasystemet, hos den evangelisk-lutherska kyrkans myndigheter begära att anteckningen rättas. Om den kyrkliga myndigheten inte rättar anteckningen, får den som framförde begäran skriftligen yrka att myndigheten gör det. Om den kyrkliga myndigheten inte godtar rättelseyrkandet, ska den föra ärendet till magistraten inom två veckor från det att det skriftliga rättelseyrkandet kom in. Magistratens beslut i ärendet får överklagas genom besvär enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996). När det gäller rättelse av befolkningsdata som har registrerats den 1 oktober 1999 eller senare tillämpas 75 § i den gällande befolkningsdatalagen.

Ändringar av bestämmelserna om bevisning

Riksdagen beslutade våren 2015 att ändra bestämmelserna om bevisning i rättegångsbalken så att möjligheten att höra en part under sanningsförsäkran slopades. I motiveringen till regeringens proposition 46/2014 rd konstaterades det att förhör under sanningsförsäkran kan ifrågasättas för att en part på ett visst sätt jämföras med ett vittne i ett ärende som gäller parten själv och hans eller hennes intresse. Till skillnad från vad som i regel är fallet när det gäller ett utomstående vittne kan en part råka i en konfliktsituation, när parten å ena sidan är skyldig att hålla sig till sanningen vid hot om straff medan partens utsaga å andra sidan kan vara avgörande för utgången i ärendet. Det kan anses problematiskt med tanke på en jämlik behandling av parterna att bara den ena parten hörs under sanningsförsäkran, trots att båda parterna skulle vara villiga till det. Om å andra sidan en av parterna erbjuder sig att bli hörd under sanningsförsäkran, kan även motparten känna sig förpliktad till det, mot sin vilja.

I lagen om ändring av rättegångsbalken slopades också den ed som vittnen och sakkunniga avlägger vid Gud, så att alla i framtiden ska avge en försäkran på heder och samvete. I den ovannämnda regeringspropositionen ansågs det att det med tanke på ett likvärdigt bemötande av dem som ska höras och med tanke på religionsfriheten kan anses motiverat att en person hörs under en neutral försäkran. Religionsfriheten och samvetsfriheten hör samman med tanken om ett pluralistiskt och tolerant samhälle. Europadomstolen har ansett att det inte är godtagbart att en person måste redogöra för sin religiösa övertygelse när han eller hon avlägger ed (Dimitras m.fl. mot Grekland 3.6.2010). Ingen är över huvud taget skyldig att handla på ett sådant sätt att man av detta kunde dra slutsatser om hans eller hennes övertygelse (Alexandridis mot Grekland 21.2.2008). Uppgifter om någons religiösa övertygelse är enligt 11 § i personuppgiftslagen så kallade känsliga uppgifter. Dessa uppgifter omfattas också av särskilt skydd enligt Europarådets dataskyddskonvention (L 35/1992; FördrS 36/1992). En stat ska också vara neutral och opartisk i sina relationer till olika religionssamfund och vid utövandet av regleringsmakt som gäller dessa (t.ex. Metropolitan Church of Bessarabia m.fl. mot Moldavien 13.12.2001).

Även förvaltningsprocesslagen har ändrats så att den inte längre innehåller bestämmelser om vittnesed eller hörande av en part under sanningsförsäkran. Motsvarande ändring har också gjorts i 40 § i förvaltningslagen, som gäller muntlig bevisning.

Muntlig bevisning används mycket sparsamt i det administrativa beslutsfattandet. Behandlingen av förvaltningsärenden är nästan undantagslöst skriftlig, vilket betyder att även bevisningen av fakta ingår i de handlingar som ligger till grund för ärendets avgörande.

Enligt 40 § i förvaltningslagen sker muntlig bevisning i förvaltningsdomstolen. Enligt bestämmelsen ges handräckning för användande av muntliga bevismedel av den förvaltningsdomstol vid vilken vittnet eller parten lämpligast kan höras. Det är alltid den förvaltningsmyndighet som handlägger ärendet som beslutar om muntlig bevisning. Den utser också de vittnen som ska höras, men före det kan en part framföra sin syn på vittnena. Myndigheten sänder förvaltningsdomstolen de handlingar som behövs och information om vilka omständigheter som vittnet ska höras om. Förvaltningsdomstolen ska ge de egentliga parterna möjlighet att delta i hörandet. Parterna har rätt att ställa frågor till vittnet och att uttala sin åsikt om vittnets berättelse. I fråga om vittnesjäv tillämpas förvaltningsprocesslagen. Förvaltningsdomstolen ska sammanställa ett särskilt protokoll över hörandet och sända det till myndigheten.

Översyn av bestämmelserna om ändringsökande i förvaltningsärenden

Våren 2015 beslutade riksdagen om ändring av förvaltningsprocesslagen, förvaltningslagen, viteslagen och 213 andra lagar utifrån regeringens proposition om granskning av bestämmel-

RP 63/2015 rd

serna om sökande av ändring i vissa förvaltningsärenden (RP 230/2014 rd). Bestämmelserna om ändringssökande i förvaltningsärenden ändrades så att begäran om omprövning mera allmänt börjar användas som det första steget vid ändringssökande, vilket innebär att besvär får anföras hos förvaltningsdomstolen först över det beslut som har meddelats med anledning av en begäran om omprövning. Dessutom utvidgades tillämpningsområdet för bestämmelserna om besvärstillstånd så att det omfattar nya ärendekategorier när ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen söks hos högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelserna om användningen av omprövningsförfarandet är fortfarande grupperade enligt ärende i lagstiftningen för de olika förvaltningsområdena. Också i fråga om besvärstillstånd när ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen söks hos högsta förvaltningsdomstolen är bestämmelserna grupperade enligt ärende i lagstiftningen för de olika förvaltningsområdena. Det anses att lagreformen kommer att stärka högsta förvaltningsdomstolens ställning som domstol som har den högsta domsrätten och som genom sina avgöranden kan sörja för förvaltningsrättskipningens enhetlighet. Reformen innebär dock inte att högsta förvaltningsdomstolen förvandlas till en ren prejudikatdomstol. Vid bedömningen av om bestämmelserna om besvärstillstånd lämpar sig ska det i synnerhet ägnas uppmärksamhet åt ärendets natur och betydelse och om de rättsmedel som föregår högsta förvaltningsdomstolen i de flesta fall kan anses vara tillräckliga. I lagreformen ingår också en ändring av 104 § i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) så att ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

I lagreformen ingår ingen ändring av förvaltningsprocesslagens bestämmelse om grunderna för besvärstillstånd (13 §). Enligt den ska besvärstillstånd beviljas om 1) det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen, 2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller om 3) det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd. Besvärstillstånd kan även beviljas så att det gäller endast en del av förvaltningsdomstolens överklagade beslut.

Ändring av beredskapslagen

Beredskapslagen (1552/2011) trädde i kraft den 1 mars 2012 och samtidigt upphävdes 1991 års beredskapslag. Syftet med den gällande beredskapslagen är att under undantagsförhållanden skydda befolkningen, trygga befolkningens försörjning och landets näringsliv, upprätthålla rättsordningen, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt trygga rikets territoriella integritet och självständighet. Lagen innehåller bestämmelser om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden.

Beredskapslagen innehåller en definition av undantagsförhållanden. Enligt beredskapslagen anses som undantagsförhållanden 1) ett mot Finland riktat väpnat angrepp eller annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp och förhållandena omedelbart efter angreppet, 2) ett mot Finland riktat avsevärt hot om väpnat angrepp eller om annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp, om befogenheter enligt denna lag måste tas i bruk omedelbart för att avvärja verkningarna av hotet, 3) sådana synnerligen allvarliga händelser eller hot mot befolkningens försörjning eller mot grunderna för landets näringsliv som innebär en väsentlig risk för samhällets vitala funktioner, 4) en synnerligen allvarlig storolycka och förhållandena omedelbart efter den, samt 5) en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka. I lagens 2 kap. finns det bestämmelser om beslut om ibruktagande av befogenheter enligt beredskapslagen. Det ska bestämmas genom förordning av statsrådet om befogenheter under undantagsförhållanden ska tas i bruk. Innan en sådan ibruktagningsförordning utfärdas ska statsrådet i samverkan med re-

publikens president konstatera att undantagsförhållanden råder i landet. Ibruktagningsförordningen ska föreläggas riksdagen, som i sista hand beslutar om dess giltighet och giltighetstid.

Beredskapslagen innehåller också bestämmelser om myndigheternas förberedelser inför undantagsförhållanden. Enligt lagens 12 § ska statsrådet, statliga förvaltningsmyndigheter, statens självständiga offentligrättsliga inrättningar, övriga statsmyndigheter och statliga affärsverk samt kommunerna, samkommunerna och kommunernas övriga sammanslutningar genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden. Enligt lagens 13 § leds och övervakas förberedelserna av statsrådet samt av varje ministerium inom sitt ansvarsområde. Varje ministerium samordnar förberedelserna inom sitt eget ansvarsområde. I fråga om statsrådets samordning av förberedelserna föreskrivs särskilt.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Ett mål med de ändringar som föreslås i kyrkolagens 16 kap. är att förbättra skyddet för privatlivet och medlemsregistrets datasäkerhet. Ett annat mål är att skapa klarhet i myndigheternas ansvar och rättigheterna i anknytning till användningen av medlemsregistret. Samtidigt har man som mål att åtgärda de brister i bestämmelserna som ansluter sig till behandlingen av medlemsuppgifter i kyrkans gemensamma medlemsregister och behandlingen av användar- rätts- och logguppgifter.

Dessutom har propositionen som mål att uppdatera kyrkolagen så att den motsvarar utvecklingen inom den allmänna förvaltningslagstiftningen. Man har också som mål att skapa klarhet i kyrkans, församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas beredskapsplanering. Uppmärksamhet har även ägnats åt bestämmelsernas tydlighet.

2.2 De viktigaste förslagen

Bestämmelserna om kyrkobokföring

I denna proposition föreslås det att kyrkolagens 16 kap. ändras så att kyrkostyrelsen har rätt att använda uppgifter i medlemsregistret för att sköta sådana uppgifter som har föreskrivits för den i kyrkolagen och kyrkoordningen. Detta skapar klarhet i kyrkostyrelsens rätt att använda medlemsregistret och förbättrar dess förutsättningar att sköta de uppgifter som har föreskrivits för den och som bland annat är att främja medlemsregistrets funktion, datasäkerheten och enhetligheten i registerfunktionerna och att ansvara för den elektroniska arkiveringen. Samtidigt är det möjligt att förenkla processen för kontroll av logguppgifter i samband med missbruk.

Det föreslås att det fogas ett omnämnande till lagen om att uppgiften som registeransvarig inte får överföras på någon annan aktör. Genom tillägget strävar man efter att skapa klarhet i den nuvarande situationen så att man genom en separat bestämmelse förbjuder att uppgiften som registeransvarig förs över på en extern serviceproducent. Målet är att förbättra skyddet för personuppgifter genom att begränsa behandlingen av känsliga uppgifter så att den ska utföras som myndighetsverksamhet.

I propositionen föreslås det att direktören för ett centralregister eller en tjänsteinnehavare som har utsetts av direktören kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret. Målet är att underlätta skötseln av arbetsledningsuppgifter så att en tjänsteinnehavare som är mellanchefer självständigt ska

kunna besluta om att användarrätt ska beviljas eller dras in inom de gränser som har fastställts av direktören för centralregistret. Bestämmelsen har inte som syfte att minska direktörens ansvar och skyldigheter i anknytning till medlemsregistret. Direktören för ett centralregister kan fortfarande vid behov också själv besluta om att användarrätt ska beviljas eller dras in för en anställd.

Det föreslås att en ny bestämmelse fogas till kyrkolagens 16 kap. om att uppgifter som massutlämnas ur medlemsregistret med tillstånd av kyrkostyrelsen får användas enbart för det användningsändamål för vilket de lämnades ut. Samtidigt ges kyrkostyrelsen rätt att övervaka och vid behov kontrollera de klientdatasystem hos församlingarna och de kyrkliga samfundigheterna till vilka uppgifter lämnas ut. Den föreslagna bestämmelsen grundar sig på 51 och 52 § i den gällande befolkningsdatalagen. Målet är att förbättra skyddet för privatliv och datasäkerheten. Bestämmelsen skapar också klarhet i kyrkostyrelsens rätt att övervaka både att de uppgifter som har lämnats ut ur det gemensamma medlemsregistret används för de ändamål som de lämnades ut för och nivån på datasäkerheten i de klientregister hos församlingarna och de kyrkliga samfundigheterna till vilka uppgifter lämnas ut.

Dessutom föreslås det ett nytt 2 mom. i 16 kap. 14 § med bestämmelser om att 5 kap. 54—55 och 57—58 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster ska tillämpas på behandlingen och utlämnandet av uppgifter i användarrätsregistret och loggregistret. Det är kyrkostyrelsen som är aktör i detta sammanhang. Den föreslagna bestämmelsen klargör vad uppgifterna i logg- och användarrätsregistret får användas till och på vilka grunder och till vem uppgifter i dessa register får lämnas ut. Enligt 19 kap. 1 § i kyrkoordningen är det stiftets domkapitel som ska sköta den allmänna övervakningen av församlingarnas och de kyrkliga samfundigheternas förvaltning. I 16 kap. i kyrkolagen föreskrivs emellertid en särskild tillsyns- och bestämmanderätt för kyrkostyrelsen när det gäller kyrkans gemensamma medlemsregister. Det är mest ändamålsenligt att kyrkostyrelsen övervakar användningsändamålet och datasäkerheten för de uppgifter som lämnas ut ur medlemsdatasystemet.

Muntlig förhandling i domkapitlet

I propositionen föreslås det att kyrkolagens särskilda bestämmelse om muntlig förhandling, syn och hörande som hålls eller förrättas av domkapitlet upphävs. Det är ändamålsenligt att bestämmelserna om bevisning är enhetliga inom olika förvaltningsområden. Det är också möjligt att 19 kap. 7 § ändras till denna del. Muntliga förhandlingar i domkapitlet är emellertid sällsynta. Dessutom finns det tillräckliga bestämmelser om muntlig förhandling, hörande av parter och syn i förvaltningslagen. Därför föreslås det att den särskilda bestämmelsen i kyrkolagen slopas. I fortsättningen ska enbart bestämmelserna i förvaltningslagen tillämpas på muntlig förhandling, syn eller hörande som hålls eller förrättas av domkapitlet. Också när det gäller hörande av vittnen ska 40 § i förvaltningslagen tillämpas. Detta förbättrar ställningen för ett vittne som vid behov hörs i form av handräckning i förvaltningsdomstolen, eftersom kyrkolagen saknar bestämmelser om vilka bestämmelser om jäv som ska tillämpas på ett vittne och om ett vittnes rätt att vägra vittna.

Översyn av bestämmelserna om ändringssökande i förvaltningsärenden

I kyrkolagens 24 kap. 3 § 1 mom. föreskrivs det om de beslut där det första steget vid ändringssökande är rättelseyrkande och om de organ som begäran om omprövning ska riktas till. När det gäller kyrkböcker och kyrkans gemensamma medlemsdatasystem fattar direktören för ett centralregister sådana beslut som motsvarar dem som fattas av kyrkoherden i en församling som inte hör till ett centralregister. Begäran om omprövning av ett beslut av en kyrkoherde som gäller utlämnande av uppgifter eller annan behandling av uppgifter om en medlem kan

RP 63/2015 rd

med stöd av 24 kap. 3 § 1 mom. i kyrkolagen i regel riktas till församlingens kyrkoråd eller församlingsrådet. Någon motsvarande bestämmelse i fråga om direktören för ett centralregister finns inte. I fråga om ett beslut av direktören för ett centralregister som gällde utlämnande av uppgifter har högsta förvaltningsdomstolen emellertid ansett att en begäran om omprövning borde ha riktats till det gemensamma kyrkorådet i den kyrkliga samfälligheten (beslut 8.5.2013, liggarnummer 1637). Till denna del föreslås det att 24 kap. 3 § i kyrkolagen ändras så att den innehåller en bestämmelse om rättelseyrkande i fråga om beslut som fattas av direktören för ett centralregister. I övrigt finns det inget behov av att utvidga det nuvarande omprövningsförfarandet.

När det gäller systemet med besvärstillstånd är det ändamålsenligt att följa den allmänna rättsutvecklingen. Det omprövningsförfarande som tillämpas vid kyrkligt ändringssökande och möjligheten att anföra kyrkobesvär hos förvaltningsdomstolen kan i de flesta fall anses vara tillräckliga som rättsmedel. Systemet med besvärstillstånd hindrar inte heller parter eller församlingsmedlemmar från att få sitt ärende prövat hos högsta förvaltningsdomstolen. Under de senaste åren har behandlingen av kyrkliga ärenden hos högsta förvaltningsdomstolen sällan lett till att förvaltningsdomstolens beslut har ändrats. Det föreslås att 24 kap. 13 § i kyrkolagen ändras så att ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Bestämmelserna om beredskap

I kyrkolagens 25 kap. 14 § hänvisas det till både den upphävda beredskapslagen och till lagen om försvarstillstånd. Lagen om försvarstillstånd innehåller bestämmelser om säkerhetsåtgärder som riktas mot enskilda individer och om tryggnad av verksamhetsbetingelserna för det militära och ekonomiska försvaret medan det råder försvarstillstånd. Med beaktande av innehållet i kyrkolagens bestämmelser är hänvisningen till lagen om försvarstillstånd onödig. I övrigt föreslås det att paragrafen ändras så att det hänvisas till den gällande beredskapslagen.

Kyrkolagens bestämmelser i fråga om undantagstillstånd gäller enbart behörighetsförhållanden och beslutanderätt under undantagsförhållanden. Lagen innehåller inga bestämmelser om förberedelser inför undantagsförhållanden, eller beredskapsplanering. Enligt kyrkostyrelsens anvisningar ska varje församling och kyrkliga samfällighet ha en beredskapsplan som ska ligga till grund för de åtgärder som vidtas när det uppstår störningar i de normala förhållandena. Beredskapsplanering är arbete som ska utföras medan det råder lugn. Det innebär också myndighetssamarbete där församlingen ska stå i förbindelse med kommunen, räddningsverket, polisen, medierna och de militära myndigheterna. Därför skulle det vara bra om myndighetssamarbetet grundade sig på olika aktörers skyldigheter enligt lag, såsom när det gäller de statliga och kommunala myndigheternas skyldigheter enligt beredskapslagen.

I propositionen föreslås det en ny 15 a § i 25 kap. i kyrkolagen, där det föreskrivs om förberedelser inför undantagsförhållanden och krissituationer. Samtidigt föreskrivs det om ledning och övervakning av förberedelserna. Till uppgifterna för stiftets domkapitel hör enligt 19 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i kyrkoordningen att stödja och övervaka församlingarnas verksamhet och förvaltning. Det är ändamålsenligt att även ledningen av förberedelser hör till domkapitlet. I propositionen föreslås det att domkapitlet ska leda och övervaka förberedelserna inom stiftets församlingar och kyrkliga samfälligheter. Kyrkostyrelsen, som enligt 22 kap. 2 § i kyrkolagen ska sköta kyrkans gemensamma förvaltning, ekonomi och verksamhet, ska leda förberedelserna inom kyrkans centralförvaltning.

3 Propositionens konsekvenser

Propositionen beräknas inte ha några samhälleliga konsekvenser såsom konsekvenser för barn eller jämställdheten mellan könen.

3.1 Konsekvenser för rättsskyddet

Den bestämmelse som föreslås i fråga om ett förfarande med omprövning av beslut som har fattats av direktören för ett centralregister skapar klarhet i parternas rättsskydd. En tydlig bestämmelse i frågan säkerställer att förfarandet inte enbart grundar sig på tolkningspraxis.

Trots att det föreslås ett system med besvärstillstånd kan en part eller församlingsmedlem få sitt ärende prövat av högsta förvaltningsdomstolen. I ett besvärstillståndsärende ska högsta förvaltningsdomstolen först pröva ärendet för att se om det finns ett behov av prejudikat, ett uppenbart fel eller någon annan grund för beviljande av besvärstillstånd. Om det finns en sådan här grund, får ändringssökanden också högsta förvaltningsdomstolens avgörande i ärendet. Man kan också uppskatta att systemet med besvärstillstånd i viss mån kommer att förkorta behandlingstiderna, vilket förbättrar parternas rättsskydd.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Genom de ändringar som föreslås i kyrkolagens 16 kap. skapas det klarhet i de kyrkliga myndigheternas verksamhet och i deras inbördes ansvarsområden. Den bestämmelse som föreslås om kyrkostyrelsens rätt att använda medlemsregistret klargör och förbättrar kyrkostyrelsens möjligheter att svara för de uppgifter som har föreskrivits för den. Processen för att kontrollera logguppgifter enligt de gällande bestämmelserna sker i flera steg och i samarbete mellan kyrkostyrelsen och församlingen eller centralregistret. I och med ändringen förenklas och påskyndas processen, eftersom en större del av utredningsarbetet än tidigare kan utföras hos kyrkostyrelsen.

Enligt propositionen ska direktören för ett centralregister få delegera rätten att bevilja användarrätt för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret till en mellanchef. Detta underlättar skötseln av arbetsledningssuppgifter vid centralregistret. Direktören för centralregistret försätter emellertid att ansvara för registrets verksamhet. Direktören kan vid behov också själv bevilja eller dra in användarrätt samt återkalla sitt förordnande om rätt att besluta om användarrätt.

Kyrkostyrelsen får enligt propositionen vid behov övervaka användningen och skyddet av uppgifter i medlemsregistret som har lämnats ut till församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas klientssystem. Bestämmelsen gör det också möjligt för kyrkostyrelsen att få information och att få inspektera församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas klientdatasystem. Inspektionsrätten är emellertid begränsad och gäller användningen och skyddet av uppgifter ur tillsynsuppdragets perspektiv. I praktiken ökar detta kyrkostyrelsens tillsynsskyldighet. Tillsynen ska utövas med hjälp av aktuella datasäkerhetsbeskrivningar som fås från församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna med jämna mellanrum samt slumpmässiga inspektioner. Om det finns skäl att misstänka missbruk eller försummelse bör det utföras en noggrannare inspektion.

Ett upphävande av 19 kap. 7 § i kyrkolagen beräknas ha små konsekvenser för domkapitlens verksamhet. Muntliga förhandlingar eller syn som förrättas av domkapitlen är sällsynta. Dessutom är förvaltningslagens bestämmelser till denna del tillräckliga. Ett domkapitel kan även i fortsättningen ordna muntliga förhandlingar och syn, om det behövs för att utreda ett ärende. Om det i ett förvaltningsärende som har inletts i domkapitlet blir nödvändigt att höra ett vittne

muntligt, ska det ske vid den förvaltningsdomstol där vittnet eller parten lämpligast kan höras. Även då ska domkapitlet besluta om både hörandet av vittnen och vad man ska fråga av vittnena. Tillämpningen av 40 § i förvaltningslagen på muntlig bevisning klargör också de bestämmelser som ska tillämpas i fråga om vittnen. Med beaktande av hur sällan man använder sig av muntliga bevismedel beräknas inte ändringen ha några konsekvenser för förvaltningsdomstolarnas behov av resurser.

De ändringar som föreslås i kyrkolagens 24 kap. 3 § beräknas skapa klarhet i ändringsökandet när det gäller beslut av direktören för ett centralregister. Utvidgningen av systemet med besvärstillstånd så att det omfattar kyrkobesvär beräknas ha små konsekvenser för högsta förvaltningsdomstolens verksamhet.

3.3 Ekonomiska konsekvenser

Ändringen av 16 kap. 2 § i kyrkolagen, som ökar kyrkostyrelsens rätt att använda det gemensamma medlemsdatasystemet, leder till en liten ökning av det arbete som utförs vid kyrkostyrelsen, men minskar i motsvarande grad arbetet vid församlingarna och centralregistren. I övrigt ger den föreslagna ändringen ett tydligt bemyndigande i fråga om det ansvar som redan tidigare har föreskrivits för kyrkostyrelsen, och orsakar på så sätt inga merkostnader. Inte heller den skyldighet att övervaka användningsändamålet för de uppgifter i medlemsdatasystemet som lämnas ut till klientdatasystemen som föreslås för kyrkostyrelsen beräknas öka kyrkostyrelsens resursbehov. Propositionen beräknas följaktligen inte ha några ekonomiska konsekvenser.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen överensstämmer med kyrkomötets förslag. Förslaget bereddes vid kyrkostyrelsen för kyrkomötet. Beredningen har delvis gjorts i samarbete med justitieministeriet.

Befolkningsregistercentralen har gett ett utlåtande till kyrkostyrelsen. I utlåtandet fäste man uppmärksamhet vid kyrkostyrelsens behörighet att massutlämna uppgifter i medlemsregistret och föreslog att det klargörs att avsikten inte är att överföra sådan behörighet att lämna ut uppgifter som föreskrivs i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster på kyrkostyrelsen och att det i övrigt inte finns några konflikter mellan dessa bestämmelser. I utlåtandet konstaterades det att avsikten uppenbarligen inte är att utvidga den evangelisk-lutherska kyrkans behörighet att lämna ut uppgifter till exempel på ett sådant sätt att kyrkostyrelsen kunde massutlämna uppgifter även till aktörer som inte hör till det evangelisk-lutherska kyrkosamfundet. Befolkningsregistercentralen hade inget att framföra i fråga om hur medlemsuppgifter överförs inom den evangelisk-lutherska kyrkan. Till den del det är fråga om uppgifter som härrör från befolkningsdatasystemet ska utlämnandet grunda sig på Befolkningsregistercentralens tillstånd för kyrkostyrelsen att lämna ut uppgifter. Till denna del föreslogs det i utlåtandet att man kunde överväga ett förtydligande av propositionen.

Den bestämmelse om kyrkostyrelsens rätt att lämna ut uppgifter i medlemsdatasystemet som lyftes fram i Befolkningsregistercentralens utlåtande infördes i kyrkolagen genom lagen om ändring av 16 kap. och 25 kap. 12 § i kyrkolagen (787/2010), som trädde i kraft den 1 december 2011. Avsikten är således inte att till denna del ändra den gällande bestämmelsen, utan sådant utlämnande av uppgifter som avses i det föreslagna 16 kap. 5 § 3 mom. i kyrkolagen ska i regel ske till församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna för de användningsändamål som föreskrivs för dem i 2 § 1 och 2 mom. i samma kapitel. På så sätt har det ansetts att uppgifterna i medlemsregistret får användas i församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas klientregister. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av kyrkolagen (RP 19/2010

RP 63/2015 rd

rd) konstateras det att det går att använda en separat klientdatabas och att de system som behandlar klientuppgifter kan få adressuppdateringar från medlemsregistret.

Utifrån Befolkningsregistercentralens utlåtande har motiveringen till de bestämmelser som föreslås kompletterats.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

16 kap. Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §. *Kyrkböckernas användningsändamål.* Det föreslås att det fogas ett bemyndigande till 3 mom. om att kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret vid skötseln av sådana uppgifter som har föreskrivits för den i kyrkolagen och kyrkoordningen och med stöd av kyrkolagen. I övrigt förblir momentet oförändrat i sak.

Bestämmelsen ger kyrkostyrelsen tillräckliga befogenheter för att kunna sköta de uppgifter som har föreskrivits för den. Rätten att använda uppgifter i medlemsregistret innebär bland annat möjlighet att kunna testa medlemsregistrets funktioner och att reda ut funktionsfel i informationssystemet. Också när informationssystemet ska utvecklas krävs det rätt att använda uppgifterna i medlemsregistret. Uppgifter kan även användas då kyrkostyrelsens anställda ska ge råd och handledning till församlingarna och centralregistren i skötseln av de uppgifter som har föreskrivits för dem. Utförlig rådgivning kräver möjlighet att granska uppgifterna i medlemsregistret. Uppgifterna i medlemsregistret får användas för sådan uppföljning och övervakning som sker med hjälp av logg- och användarrätsregistret när kyrkostyrelsen ska klarlägga av vem, när och för vilket ändamål uppgifter i medlemsregistret har använts samt vilka uppgifter som har ändrats, avlägsnats eller införts och hur.

5 §. *Församlingarna och centralregistren som registeransvariga.* Församlingarna och centralregistren är även i fortsättningen registeransvariga. Det huvudsakliga registeransvaret för uppgifterna om kyrkans medlemmar har den församling till vilken en medlem hör eller det centralregister till vilket medlemmens församling hör. Det föreslås att det fogas en ny bestämmelse till momentet om att uppgiften som registeransvarig inte får överlåtas åt någon annan aktör. Församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna och centralregistren får inte lägga ut kyrkobokföringen och uppgifterna i anknytning till den på entreprenad så att en extern serviceproducent sköter dem. Församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna och centralregistren kan alltså inte konkurransutsätta skötseln av dessa uppgifter och komma överens med en serviceproducent om hur de ska skötas. Endast en myndighet får vara registeransvarig. Församlingarna kan dock fortfarande komma överens om att kyrkböckerna ska föras via ett gemensamt centralregister i enlighet med det som föreskrivs i kyrkolagen.

I 2 mom. föreskrivs det om sådant som gäller beslutanderätten och ansvaret för kyrkoherden i en församling och direktören för ett centralregister. Bestämmelsen innebär ingen förändring i det ansvar som redan gäller. Till exempel ansvaret för att uppgifterna i registret är felfria hör till kyrkoherden när det är fråga om en församling och till direktören när det är fråga om ett centralregister. Med begreppet felfria åsyftas uppgifternas riktighet, integritet och kvalitet. Behörigheten att lämna ut enstaka uppgifter i kyrkböckerna om kyrkans medlemmar genom till exempel ämbetsbevis begränsar sig inte till enbart medlemmarnas egna församlingar eller centralregister. En registeransvarig får lämna ut enstaka medlemsuppgifter om medlemmar i även andra församlingar eller sådana församlingar som hör till ett centralregister, om den med stöd av 8 § i kapitlet har fått rätt till det genom ett beslut av kyrkostyrelsen. Utlämnandet av enstaka uppgifter sker i form av intyg, utdrag eller avskrifter. Om det ska beviljas mera omfattande användarrättigheter krävs det att man har försäkrat sig om att den som beviljas användarrätt har den yrkeskompetens och utbildning som krävs och att centralregistret har en ändamålsenlig datasäkerhetsberedskap. I enlighet med 48 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster får enstaka befolkningsuppgifter om medlemmar skriftligen lämnas ut ur medlemsregistret för att personerna i fråga ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. När befolkningsuppgifter lämnas ut

ska bestämmelserna i den nämnda lagens 4 kap. alltid följas i tillämpliga delar. Utlämnandet av andra uppgifter än befolkningsuppgifter regleras genom personuppgiftslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

6 §. Införande av uppgifter i medlemsregistret. I paragrafen föreskrivs det att uppgifter om kyrklig vigsel, välsignelse av äktenskap, skriftskolgång och konfirmation får föras in i medlemsregistret även av en annan församling eller ett annat centralregister än den församling eller det centralregister vars medlem uppgiften gäller. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen i fråga om kyrklig vigsel. Uppgifter om vigsel får i regel registreras av den församling där den präst som förrättade vigseln tjänstgör.

I praktiken registreras även uppgifter om välsignelse av äktenskap, skriftskolgång och konfirmation i medlemsregistret i den församling där den kyrkliga förrättningen eller skiftskolan hölls. Därför föreslås det att paragrafen utökas med rätt att registrera även sådana uppgifter i andra församlingar eller centralregister än i de vars församlingsmedlem uppgiften i fråga gäller.

6 a §. Kyrkostyrelsens uppgifter i anknytning till medlemsregistret. I 1 mom. finns det sådana bestämmelser om kyrkostyrelsens ansvar som motsvarar den gällande lagen.

Enligt 2 mom. beslutar kyrkostyrelsen om sådant utlämnande av uppgifter som sker via en teknisk anslutning och om annat utlämnande än utlämnande av enstaka uppgifter om medlemmar. Uppgifter får lämnas ut för sådana användningsändamål som anges i 2 § 1 och 2 mom. eller som föreskrivs i någon annan lag. Uppgifter får på så sätt lämnas ut till församlingarnas eller de kyrkliga samfälligheternas klientdatasystem. Däremot är det inte fråga om att lämna ut sådana befolkningsuppgifter i medlemsregistret till utomstående där behörigheten enligt lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster måste anses höra till Befolkningsregistercentralen. Kyrkostyrelsen kan i samband med att den fattar beslut om massutlämning av uppgifter som ansluter sig till medlemsregistret komma överens med den registeransvariga om hur utlämnandet ska genomföras rent tekniskt. Beslutet ska också innehålla tillräckliga föreskrifter om användningen och skyddet av uppgifterna. I anslutning till användningen av uppgifter kan ett beslut då också innehålla ett tillstånd att vidareöverlåta uppgifter.

6 b §. Ansvar för registret. I paragrafen föreskrivs det att ansvaret för medlemsregistret fördelar sig mellan församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen så som det föreskrivs i kyrkolagen eller någon annan lag.

7 §. Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret. Bestämmelsen är ny och innehåller föreskrifter om kyrkostyrelsens möjligheter att följa och övervaka användningen av uppgifter i medlemsregistret. I paragrafen föreskrivs det att sådana uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. som har lämnats ut ur medlemsregistret med stöd av ett beslut av kyrkostyrelsen får användas enbart för det användningsändamål för vilket de lämnades ut. Bestämmelsen grundar sig på principen om ändamålsbundenhet enligt 7 § i personuppgiftslagen, som är en av de viktigaste principerna när det gäller behandling av personuppgifter. Uppgifter får överlåtas vidare endast om det föreskrivs om detta i lag eller om kyrkostyrelsen uttryckligen har samtyckt till det. Ett tillstånd kan ingå i ett sådant beslut som avses i 6 a § 2 mom. Uppgifter får överlåtas vidare enbart ifall de uppgifter som ska lämnas ut är allmänna till sin utformning eller sitt innehåll eller om det inte finns någon risk för att skyddet för privatliv och personuppgifter äventyras om ett vidareöverlåtande tillåts.

Kyrkostyrelsen ska ha rätt att få information samt inspektionsrätt i syfte att kunna övervaka och följa användningen och skyddet av uppgifterna i medlemsregistret. Eftersom det när det

gäller uppgifter som har lämnats ut ur medlemsregistret handlar om personuppgifter som be-tecknas som känsliga och uppgifter som, om de missbrukas, kan äventyra skyddet för privatliv och personuppgifter, kan bestämmelsen anses vara motiverad. Rätten till information och övervakning gäller i regel de klientdatasystem som används av församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna samt uppgifterna i dem. Avsikten är att bestämmelsen ska ha ett snävt till-lämpningsområde och att övervakningen i första hand ska ske genom samarbete och frivilliga åtgärder.

Dessutom innehåller paragrafen bestämmelser om kyrkostyrelsens rätt att få information av dem som använder uppgifter som har lämnats ut ur medlemsregistret för att kunna följa och övervaka användningen och skyddet av uppgifterna. Kyrkostyrelsen ska också ha rätt att vid behov utse en inspektör som, trots sekretessbestämmelserna, har rätt att undersöka den ma-skinvara och programvara som har använts vid behandlingen av de uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret och att i detta sammanhang få tillträde till sådana lokaler som den försam-ling eller kyrkliga samfällighet som använder uppgifterna förfogar över. Inspektionen ska ut-föras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras. Det kan handla om såväl förhandstillsyn som tillsyn efter att uppgifter har lämnats ut.

8 §. Användarrätt till medlemsregistret samt användarrätts- och loggregister. I 1 mom. före-slås det en ny bestämmelse om att direktören för ett centralregister ska kunna bestämma att en underlydande tjänsteinnehavare ska få besluta om beviljande eller indragning av användarrätt. Tjänsteinnehavaren ska kunna bevilja och dra in användarrätt enbart i den omfattning som di-rektören för centralregistret har bestämt i sitt beslut. I praktiken betyder detta till exempel att tjänsteinnehavaren får besluta om användarrätt för de arbetstagare som han eller hon är chef för. Den behörighet som direktören för ett centralregister har gett en underlydande tjänstein-nehavare kan inte vara större än hans eller hennes egen behörighet. Beslutanderätten i fråga om användarrätt omfattar såväl beviljande som indragning av användarrätt. Ändringen har inga andra konsekvenser för det ansvar, de skyldigheter och de uppgifter som direktören för ett centralregister har. Direktören för ett centralregister har fortfarande rätt att besluta om an-vändarrätt till medlemsregistret inom centralregistrets verksamhetsområde.

14 §. Förhållande till annan lagstiftning. Det föreslås ett nytt 2 mom. i paragrafen med preci-serade och tydligare bestämmelser om kyrkostyrelsens rätt att använda och lämna ut uppgifter i användarrättsregistret och loggregistret. Till denna del hänvisas det till bestämmelserna i 5 kap. i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. Kyrkostyrelsen får i tillämpliga delar samma rätt att använda och lämna ut uppgifter som Be-folkningsregistercentralen har i fråga om att lämna ut uppgifter i befolkningsdatasystemets användarregister och loggregister.

I motsvarighet till 54 § i den gällande befolkningsdatalagen ska kyrkostyrelsen få använda uppgifter i användarrättsregistret för hantering, uppföljning, övervakning och skydd i anknyt-ning till behandlingen av uppgifter i medlemsregistret. Detta innebär allmän uppföljning och övervakning av användningen och skyddet av uppgifterna i systemet. Med hantering avses förvaltning av användarrättigheter som har beviljats i behörig ordning. Kyrkostyrelsen ska få använda uppgifter i användarrättsregistret för att klarlägga hur mycket och i vilken omfattning uppgifterna i medlemsregistret används och för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna. Det är fråga om ett centralt grundbehov eller en central användningsegenskap som anknyter till användarrättsregistrets användningssyfte och existens. Vid behov kan upp-gifterna i användarrättsregistret användas för skötseln av sådan fakturering som gäller an-vändningen av uppgifter i medlemsregistret. Bestämmelsen ska emellertid inte tillämpas till denna del förrän kyrkomötet har fattat ett särskilt beslut om att användningen av medlemsre-gistret ska bli avgiftsbelagd för den registeransvariga. Dessutom ska kyrkostyrelsen få an-vända uppgifter i användarrättsregistret för att säkerställa och förbättra medlemsregistrets

funktion och för att utreda problem som gäller användningen av uppgifter. Detta användningsbehov är nära knutet till uppfyllandet av det krav på felfrihet som anges i 9 § i personuppgiftslagen. Problem i anslutning till användningen av uppgifter kan gälla såväl funktionella som tekniska aspekter.

I motsvarighet till 55 § i befolkningsdatalagen ska kyrkostyrelsen få lämna ut uppgifter i användarrätsregistret till sådana myndigheter som anges där, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 4 kap. i befolkningsdatalagen. Det som blir tillämpligt är närmast bestämmelserna i 4 kap. om de allmänna villkoren för utlämnande, utlämnande av identifieringsuppgifter, sätt och metoder att lämna ut uppgifter och förfaranden när uppgifter lämnas ut. Kyrkostyrelsen ska få lämna ut uppgifter i användarrätsregistret till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott. Uppgifter ska dessutom få lämnas ut till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet och till församlingar eller kyrkliga samfälligheter som har fått användarrätt, för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifter och av de kostnader som användningen medför. Kyrkostyrelsen ska också få lämna ut uppgifter i användarrätsregistret för något annat specificerat syfte, om den som använder uppgifterna och den församling eller kyrkliga samfällighet som han eller hon företräder uttryckligen har samtyckt till det. Ett samtycke ska alltid begäras i skriftlig form och det ska vara specificerat.

Befolkningsdatalagens 57 § tillämpas när det är fråga om för vilka ändamål kyrkostyrelsen får använda uppgifter i loggregistret i sin verksamhet. Kyrkostyrelsen ska få använda uppgifter i loggregistret för att följa och övervaka behandlingen av uppgifter i medlemsregistret och för att upprätthålla datasäkerheten. Med detta avses allmän uppföljning och övervakning av användningen och skyddet av uppgifterna i systemet. Det är fråga om ett centralt grundbehov eller en central användningsegenskap som anknyter till loggregistrets användningssyfte och existens. Uppgifter i loggregistret ska vid behov också få användas för att klarlägga hur mycket uppgifterna i medlemsregistret används, för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna och för skötseln av faktureringen. Bestämmelsen ska tillämpas i situationer då kyrkomötet fattar ett särskilt beslut om att användningen av medlemsregistret ska vara avgiftsbelagd. Kyrkostyrelsen ska få använda uppgifter i loggregistret för att klarlägga om uppgifterna i medlemsregistret är tillförlitliga och aktuella. Det handlar om integriteten för de uppgifter som är registrerade i informationssystemet och användningsbehovet är nära knutet till uppfyllandet av det krav på felfrihet som anges i 9 § i personuppgiftslagen. Dessutom ska kyrkostyrelsen få använda uppgifter i loggregistret för att säkerställa och förbättra medlemsregistrets funktion och för att utreda problem som gäller användningen av uppgifter, och detta användningsbehov är nära knutet till uppfyllandet av det krav på felfrihet som anges i 9 § i personuppgiftslagen.

Befolkningsdatalagens 58 § tillämpas när det är fråga om till vem kyrkostyrelsen får lämna ut uppgifter i loggregistret. När uppgifter lämnas ut ska bestämmelserna i befolkningsdatalagens 4 kap. iaktas i tillämpliga delar. Lika som i fråga om uppgifterna i användarrätsregistret ska kyrkostyrelsen få lämna ut uppgifter i loggregistret till polis-, förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar för förebyggande och utredning av brott. Dessutom ska kyrkostyrelsen få lämna ut uppgifter i loggregistret till dataombudsmannen och datasekretessnämnden för övervakning av dataskyddet. Uppgifter i loggregistret ska få lämnas ut till församlingar eller kyrkliga samfälligheter som har fått användarrätt, för uppföljning och övervakning av användningen av uppgifterna. Det är fråga om en central grundegenskap som anknyter till loggregistrets användningssyfte och existens. Uppgifter i loggregistret ska också få lämnas ut till de personer vars uppgifter i befolkningsdatasystemet har behandlats. När uppgifter lämnas ut iaktas i tillämpliga delar 11 och 12 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Bestämmelserna om användarrätt för användarrätsregistret och loggregistret och om utlämnande av uppgifter i registren är uttömmande.

19 kap. **Domkapitlet**

7 §. Muntlig förhandling, syn och hörande. Det föreslås att paragrafen upphävs på de grunder som närmare beskrivs i den allmänna motiveringen. Det finns inget behov av lagstiftning som överlappar förvaltningslagen.

24 kap. **Underställning och ändringssökande**

3 §. Rättelseyrkande. Det föreslås en ny 3 a-punkt i 1 mom. med bestämmelser om rättelseyrkande i fråga om beslut som har fattats av direktören för ett centralregister. Merparten av centralregistren fungerar som registeransvariga för sådana församlingar som bildar en kyrklig samfällighet. En begäran om omprövning ska på så sätt riktas till det gemensamma kyrkorådet i den kyrkliga samfälligheten. En del av centralregistren är emellertid regionala, vilket betyder att flera olika självständiga församlingar eller församlingar som inte hör till en kyrklig samfällighet kan höra till dem. Begäran om omprövning riktas då till det gemensamma kyrkorådet i den kyrkliga samfällighet eller till kyrkorådet i den församling som centralregistret lyder under.

När det gäller rättelse av befolkningsuppgifter som har registrerats i kyrkböckerna före den 1 oktober 1999 behandlas ett rättelseyrkande emellertid inte slutgiltigt i församlingens organ, om detta inte kan godta begäran om omprövning av ett beslut som har fattats av kyrkoherden eller direktören för ett register. Det gemensamma kyrkorådet eller kyrkorådet ska då i enlighet med 80 § 8 punkten i den gällande befolkningsdatalagen föra ärendet till magistraten inom två veckor från det att rättelseyrkandet kom in.

Om en befolkningsuppgift har registrerats i medlemsregistret den 1 oktober 1999 eller senare, ska en begäran om rättelse av uppgiften enligt 75 § i den gällande befolkningsdatalagen riktas till magistraten i personens hemkommun. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 4 mom. och det föreslås att hänvisningsbestämmelserna i momentet samtidigt ändras. Eftersom det hänvisas till både personuppgiftslagen och lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster redan i 16 kap. 14 §, föreslås det att lagarnas författningsnummer samtidigt stryks såsom onödiga.

13 §. Fullföljd. Paragrafen gäller överklagande av förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. I kapitlets 4 § föreskrivs det om anförande av kyrkobesvär över beslut av kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige, valnämnden i en församling och i ett stift, stiftsfullmäktige, domkapitlet och kyrkostyrelsen samt beslut av kyrkorådet, församlingrådet och gemensamma kyrkorådet till följd av ett rättelseyrkande. I 8 och 8 a § finns det dessutom bestämmelser om överklagande av pensionsbeslut och om rättsmedel i upphandlingsärenden.

Det föreslås att 1 mom. ändras på de grunder som närmare beskrivs i den allmänna motiveringen så att ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

25 kap. **Kompletterande stadganden**

14 §. Undantagsförhållanden. I paragrafen föreslås det sådana ändringar som beror på ändringar i den allmänna lagstiftningen och som i regel inte påverkar innehållet i sak. Samtidigt ser man över formuleringarna i paragrafen. Paragrafen innehåller bestämmelser om hur man

säkerställer kontinuiteten i kyrkans förvaltning och verksamhet under undantagsförhållanden. Om kyrkomötet inte kan sammankomma under sådana förhållanden, har kyrkostyrelsen behörighet i de uppgifter som nämns i 1 och 2 mom. och som under normala omständigheter hör till kyrkomötet. Paragrafen kan inte tillämpas förrän det genom förordning av statsrådet har bestämts att befogenheter enligt beredskapslagen ska börja tillämpas. Det föreslås att det inte längre ska hänvisas till lagen om försvarstillstånd, som innehåller bestämmelser om inskränkning av individers rättigheter.

Kyrkostyrelsen kan för högst ett år utfärda bestämmelser om bland annat budgeten för kyrkans centralfond och om förvaltningen av kyrkostyrelsen, församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna samt om andra åtgärder som krävs på grund av undantagsförhållandena. Det föreslås att det i 1 mom. 2 punkten inte längre ska hänvisas till organ i anslutning till kyrkostyrelsen. När den gällande kyrkolagen bereddes avsåg man med dessa kyrkans centraler, som emellertid har blivit en del av kyrkostyrelsen i samband med att kyrkolagen har ändrats. På så sätt har den kvarstått som en hänvisning till enbart kyrkans utrikesråd. I och med reformen av kyrkans centralförvaltning blir bestämmelsen överflödig.

Kyrkostyrelsen kan också skjuta fram församlingsvalet för en viss tid eller tills vidare. Även om bestämmelsen gör det möjligt att skjuta fram församlingsvalet på föreläggande av kyrkostyrelsen, ska utgångspunkten hursomhelst vara att val hålls även under undantagsförhållanden.

Dessutom kan kyrkostyrelsen utfärda bestämmelser om att behörighet ska överföras inom församlingen eller den kyrkliga samfälligheten.

Sådana interimistiska bestämmelser som kyrkostyrelsen har utfärdat under undantagsförhållanden ska behandlas av kyrkomötet så snart det kan sammankomma. Kyrkomötet ska besluta om en bestämmelse får bli i kraft som sådan eller om den ska upphävas helt eller delvis, och om den ska gälla den tid kyrkostyrelsen har bestämt eller en kortare tid.

15 §. Beslutförheten under undantagsförhållanden. I syfte att försöka säkerställa domkapitlet och kyrkostyrelsens beslutförhet under undantagsförhållanden föreskrivs det att organen ska ha rätt att fatta nödvändiga och brådskande beslut även när de är icke fulltaliga.

Det hör till biskopens uppgifter att vara ordförande för domkapitlet. Enligt 18 kap. 2 § i kyrkolagen är domprosten vikarie för biskopen eller, om domprosten är förhindrad, den i tjänsten äldre prästassessor. Domkapitlet kan alltså under normala förhållanden sammankomma i en sammansättning där en prästassessor är ordförande. För att domkapitlet ska vara beslutfört under undantagsförhållanden krävs det alltså att minst en präst som kan fungera som ordförande är närvarande.

15 a §. Förberedelser inför undantagsförhållanden och krissituationer samt ledningen av förberedelserna. I den nya paragrafen föreskrivs det om församlingarnas, de kyrkliga samfälligheternas, stiftens och kyrkostyrelsens skyldighet att vidta förberedelser inför undantagsförhållanden och om ledningen av förberedelserna. Bakom paragrafen ligger 12 och 13 § i beredskapslagen, som innehåller bestämmelser om statens och kommunernas skyldighet att vidta förberedelser. Till förberedelserna hör att göra upp en beredskapsplan och att förbereda sådan verksamhet som undantagsförhållandena kräver samt andra åtgärder för att säkerställa att uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden. För att beredskapsplaneringen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt krävs det att kompetensen utvecklas i församlingarna. Man behöver också se till att det finns tillräckligt med resurser.

I 2 mom. föreskrivs det att församlingarna ska bereda sig på att tillhandahålla andlig vård vid en krissituation. Med krissituation avses till exempel storolyckor, störningar i infrastrukturen, naturkatastrofer och pandemier. Behovet av andlig vård ansluter sig ofta till krissituationer där det inte är fråga om sådana undantagsförhållanden som definieras i beredskapslagen. Församlingarna bör bereda sig på att tillhandahålla andlig vård till exempel genom att ordna utbildning för sina anställda.

Stiftets domkapitel ska leda och övervaka församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förberedelser, vilket är en uppgift som det redan nu kan sägas ha med stöd av 19 kap. 1 § i kyrkoordningen. Eftersom det hör till kyrkostyrelsens uppgifter att sköta kyrkans gemensamma verksamhet och förvaltning, är det naturligt att den ska ha till uppgift att leda förberedelserna inom kyrkans centralförvaltning.

Förberedelserna genomförs i samarbete med de statliga och kommunala myndigheterna. Till stöd för församlingarnas förberedelser har kyrkostyrelsen publicerat anvisningar för upprättandet av beredskapsplaner och för den andliga vården.

2 Ikraftträdande

Avsikten är att denna ändring av kyrkolagen ska träda i kraft så snart som möjligt. Enligt lagens övergångsbestämmelse ska besvärstillstånd tillämpas vid ändringsökande när det gäller förvaltningsbeslut som en myndighet inom kyrkan eller församlingen har fattat efter det att lagen trädde i kraft.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 76 § i grundlagen finns det bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans organisation och förvaltning i kyrkolagen. I denna proposition föreslås det att bestämmelserna om uppgifter i kyrkans gemensamma medlemsregister och i användarräts- och loggregistren i anslutning till det, och samtidigt även myndigheternas ansvar, görs klarare. Delvis handlar propositionen också om att uppdatera kyrkolagens administrativa bestämmelser och bestämmelserna om rättsskydd.

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Bestämmelsen om skydd för personuppgifter hänvisar till behovet att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet i samband med behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter. Enligt 11 § i personuppgiftslagen avses med känsliga uppgifter personuppgifter som beskriver eller vilkas syfte är att beskriva någons religiösa övertygelse.

Syftet med de ändringar som föreslås i 16 kap. i kyrkolagen är att klargöra myndigheternas ansvar och att det register som förs över kyrkans medlemmar och de befolkningsuppgifter som finns i det ska skötas uttryckligen som en myndighetsfunktion. De ändringar som föreslås i bestämmelserna om användning och utlämnande av uppgifter i medlemsregistret, användarrätsregistret och loggregistret samt om uppföljning och övervakning av hur uppgifter som har lämnats ut ur medlemsregistret används förbättrar skyddet för privatlivet för kyrkans medlemmar samt tjänsteinnehavare och anställda hos de registeransvariga, och förbättrar registrens datasäkerhet.

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol. Besvärsrätten liksom andra garantier för ett rättvist rättsskydd tryggas genom lag. Enligt artikel 6 i Europakonventionen har var och en i ett ärende som gäller hans eller hennes civila rättigheter

RP 63/2015 rd

och skyldigheter rätt att få sitt ärende prövat av minst en domstol. Dessutom innehåller artikeln ett krav på att rättegången ska hållas inom skälig tid.

Riksdagens grundlagsutskott har i sin tidigare praxis konstaterat att det genom reglering av besvärstillstånd bör vara möjligt att minska den typ av besvär till högsta förvaltningsdomstolen som leder till beslut i ärendekategorier där de besvärsmedel som kommer före högsta förvaltningsdomstolen i de flesta fall kan anses vara tillräckliga med avseende på rättssäkerheten. Som sådana ärenden har man till exempel betraktat ärenden av liten ekonomisk betydelse som juridiskt sett är ganska enkla eller där det redan finns en etablerad rättspraxis (t.ex. GrUU 33/2008 rd, GrUU 33/2006 rd, GrUU 37/2005 rd). Församlingsförvaltningen har långa traditioner och ganska inarbetade förvaltningsförfaranden. Förvaltningen är också nära knuten till den kommunala förvaltningen, vilket medför stabilitet även i tolkningen av bestämmelser. Vid bedömningen av rättsmedlens tillräcklighet kan man ännu beakta bland annat det att ett omprövningsförfarande finns att tillämpa som det första steget vid ändringssökandet när man söker ändring i ett sådant beslut som avses i 24 kap. 3 § i kyrkolagen. Högsta förvaltningsdomstolen har under de senaste fem åren bara i fyra fall av 64 avgöranden som har gällt kyrkliga ärenden ändrat förvaltningsdomstolens beslut och i två fall återförvisat ärendet för nytt avgörande. Med beaktande av detta kan det anses att högsta förvaltningsdomstolens skyldighet att bevilja besvärstillstånd på de grunder som anges i lagen i tillräckligt hög grad tryggar rättsskyddet i kyrkliga ärenden. Förfarandet med besvärstillstånd utgör inte ett hinder för att en part eller medlem i kyrkan ska kunna få sitt ärende prövat av högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen ska alltid pröva ärendet för att se om det finns ett behov av prejudikat, ett uppenbart fel eller någon annan grund för beviljande av besvärstillstånd. Om det finns grund, får ändringssökanden också högsta förvaltningsdomstolens avgörande i ärendet.

De föreslagna bestämmelserna står inte i strid med grundlagen, vilket betyder att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kyrkolagen (1054/1993) 19 kap. 7 §, sådan den lyder i lagarna 1274/2003 och 1008/2012,
ändras 16 kap. 2 § 3 mom., 5—7 § och 8 § 1 mom., 24 kap. 3 § 4 mom. och 13 § 1 mom. samt 25 kap. 14 och 15 §,
sådana de lyder, 16 kap. 2 § 3 mom. i lag 797/2013, 16 kap. 5—7 § och 8 § 1 mom. i lag 787/2010, 24 kap. 3 § 4 mom. och 13 § 1 mom. i lag 1274/2003, 25 kap. 14 § delvis ändrad i lag 771/1996 och 25 kap. 15 § delvis ändrad i lag 1274/2003, samt
fogas till 16 kap. nya 6 a och 6 b § och till 16 kap. 14 §, sådan den lyder i lag 787/2010, ett nytt 2 mom., till 24 kap. 3 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1274/2003, 1325/2011 och 797/2013, en ny 3 a-punkt och till 25 kap. en ny 15 a § som följer:

16 kap.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

Kyrkböckernas användningsändamål

Kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret vid skötseln av uppgifter som anges i denna lag eller som föreskrivs eller bestäms med stöd av den samt vid statistikföring och utförande av undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret vid skötseln av uppgifter som anges i denna lag eller som föreskrivs eller bestäms med stöd av den.

5 §

Församlingarna och centralregistren som registeransvariga

Registeransvariga är församlingarna och centralregistren. En registeransvarig får inte överlämna registerföringen åt någon annan aktör.

I en församling är det kyrkoherden och vid ett centralregister direktören som

- 1) beslutar i frågor som gäller förande av kyrkböcker,
- 2) beslutar om behandling av uppgifter som gäller medlemmar,
- 3) svarar för att uppgifterna i registret är felfria,

RP 63/2015 rd

4) beslutar om utlämnande av enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar i kyrkböckerna i form av intyg, utdrag eller kopior.

6 §

Införande av uppgifter i medlemsregistret

Uppgifter om kyrklig vigsel, välsignelse av äktenskap, skriftskolgång och konfirmation får föras in i medlemsregistret även av en annan församling eller ett annat centralregister än den församling eller det centralregister vars medlem uppgiften gäller.

6 a §

Kyrkostyrelsens uppgifter i anknytning till medlemsregistret

I fråga om medlemsregistret svarar kyrkostyrelsen för

- 1) registrets allmänna funktion,
- 2) enhetligheten i registerfunktionerna,
- 3) informationsförvaltningen,
- 4) datasäkerheten,
- 5) den elektroniska arkiveringen av uppgifter.

Kyrkostyrelsen beslutar om sådant utlämnande av uppgifter som sker via en teknisk anslutning och om annat utlämnande än utlämnande av enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar. Beslutet ska innehålla tillräckliga bestämmelser om användningen och skyddet av uppgifterna.

6 b §

Ansvaret för registret

Ansvaret för medlemsregistret fördelar sig mellan församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen på det sätt som föreskrivs i denna lag eller någon annan lag.

7 §

Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret

Ur medlemsregistret utlämnade uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. får användas enbart för det användningsändamål för vilket de lämnades ut. Uppgifter får lämnas vidare eller annars lämnas ut till utomstående endast om det föreskrivs om detta i lag eller om kyrkostyrelsen har gett tillstånd till det.

Trots sekretessbestämmelserna har kyrkostyrelsen rätt att av den som använder sådana ur medlemsregistret utlämnade uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. få den information som är nödvändig för att följa och övervaka användningen av uppgifterna.

En inspektör som har förordnats av kyrkostyrelsen har rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av sådana ur medlemsregistret utlämnade uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. Trots sekretessbestämmelserna har inspektören rätt att undersöka den maskinvara och programvara som har använts vid behandlingen av de utlämnade uppgifterna och att i detta sammanhang i den utsträckning det behövs för inspektionen få tillträde till sådana utrymmen som den som använder uppgifterna förfogar över. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

RP 63/2015 rd

8 §

Användarrätt till medlemsregistret samt användarrätts- och loggregister

Kyrkostyrelsen beslutar om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter i medlemsregistret. Församlingens kyrkoherde kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om församlingens medlemmar. Direktören för ett centralregister eller en tjänsteinnehavare som har förordnats av direktören kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret.

14 §

Förhållande till annan lagstiftning

På kyrkostyrelsens rätt att använda och lämna ut uppgifter i användarrätsregistret och loggregistret tillämpas det som i 54 § 1 mom. och 55, 57 och 58 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster föreskrivs om Befolkningsregistercentralens rätt att använda och lämna ut uppgifter i användarregistret och loggregister.

24 kap.

Underställning och ändringssökande

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

3 a) hos kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet i fråga om sådana beslut av direktören för ett centralregister som gäller ärenden som avses i 16 kap. 5 § 2 mom., om inte något annat följer av 4 mom.,

På rättelse av befolkningsuppgifter i kyrkböckerna tillämpas vad som föreskrivs i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. På rättelse av andra uppgifter än befolkningsuppgifter i församlingarnas medlemsregister tillämpas vad som föreskrivs i personuppgiftslagen.

13 §

Fullföljd

Över ett beslut av förvaltningsdomstolen får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Om förvaltningsdomstolens beslut gäller besvär över ett beslut av en församlings eller en kyrklig samfällighets myndighet, ska det utan dröjsmål tillkännages genom anslag på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens anslagstavla.

25 kap.

Kompletterande stadganden

14 §

Undantagsförhållanden

Om det genom förordning av statsrådet föreskrivs att befogenheter enligt beredskapslagen (1552/2011) ska börja tillämpas under undantagsförhållanden, kan kyrkostyrelsen sammankalla kyrkomötet på en plats som den bestämmer.

Om kyrkomötet inte kan sammankomma under undantagsförhållanden, har kyrkostyrelsen rätt att på kyrkomötets vägnar göra framställningar och avge utlåtanden till statsrådet. Dessutom har kyrkostyrelsen rätt att för högst ett år meddela interimistiska bestämmelser om

- 1) budgeten för kyrkans centralfond, ändringar i budgeten eller tillämpning av ett budgetförslag till dess att kyrkomötet har fattat beslut i ärendet,
- 2) kyrkostyrelsens förvaltning och verksamhet,
- 3) församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas förvaltning, skyddet av deras egendom och andra åtgärder som undantagsförhållandena kräver,
- 4) framskjutande av församlingsval,
- 5) att kyrkofullmäktiges eller gemensamma kyrkofullmäktiges beslutanderätt ska överföras på kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet, eller att kyrkorådets eller församlingsrådets beslutanderätt ska överföras på kyrkoherden.

Sådana interimistiska bestämmelser som kyrkostyrelsen har meddelat med stöd av 2 mom. ska lämnas över till kyrkomötet för behandling genast när det kan sammankomma. Kyrkomötet kan låta en bestämmelse vara i kraft, ändra den eller upphäva den.

15 §

Beslutförheten under undantagsförhållanden

Domkapitlet kan under sådana undantagsförhållanden som avses i 14 § 1 mom. fatta sådana nödvändiga och brådskande beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet, om tre av domkapitlets medlemmar är närvarande.

Kyrkostyrelsen kan fatta i 14 § 1 och 2 mom. avsedda och andra nödvändiga och brådskande beslut, om fem av kyrkostyrelsens medlemmar är närvarande.

15 a §

Förberedelser inför undantagsförhållanden och krissituationer samt ledningen av förberedelserna

Församlingen, den kyrkliga samfälligheten, stiftet och kyrkostyrelsen ska genom beredskapsplanering och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt under undantagsförhållanden.

Församlingen ska bereda sig på att tillhandahålla andlig vård vid krissituationer.

Domkapitlet leder och övervakar förberedelserna inom stiftets församlingar och kyrkliga samfälligheter. Kyrkostyrelsen leder förberedelserna inom kyrkans centralförvaltning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

RP 63/2015 rd

På sökande av ändring i förvaltningsbeslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 8 oktober 2015

Statsminister

Juha Sipilä

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen

Lag

om ändring av kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut *upphävs* i kyrkolagen (1054/1993) 19 kap. 7 §, sådan den lyder i lagarna 1274/2003 och 1008/2012,

ändras 16 kap. 2 § 3 mom., 5—7 § och 8 § 1 mom., 24 kap. 3 § 4 mom. och 13 § 1 mom. och 25 kap. 14 och 15 §,

sådana de lyder, 16 kap. 2 § 3 mom. i lag 797/2013, 16 kap. 5—7 § och 8 § 1 mom. i lag 787/2010, 24 kap. 3 § 4 mom. och 13 § 1 mom. i lag 1274/2003, 25 kap. 14 § delvis ändrad i lag 771/1996 och 25 kap. 15 § delvis ändrad i lag 1274/2003, samt

fogas till 16 kap. nya 6 a och 6 b § och till 16 kap. 14 §, sådan den lyder i lag 787/2010, ett nytt 2 mom., till 24 kap. 3 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1274/2003, 1325/2011 och 797/2013, en ny 3 a-punkt och till 25 kap. en ny 15 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

16 kap.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

2 §

Kyrkböckernas användningsändamål

Kyrkböckernas användningsändamål

Kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret vid statistikföring och genomföring av undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret vid skötseln av uppgifter som regleras i denna lag eller med stöd av den.

Kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret *vid skötseln av uppgifter som regleras i denna lag eller med stöd av den samt* vid statistikföring och genomföring av undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret vid skötseln av uppgifter som regleras i denna lag eller med stöd av den.

5 §

5 §

Medlemsregistrets registeransvariga och deras ansvar

Församlingarna och centralregistren som registeransvariga

Registeransvariga är församlingarna och centralregistren. I församlingar fattas beslut som gäller förandet av medlemsregistret av kyrkoherden och vid ett centralregister av direktören.

Registeransvariga är församlingarna och centralregistren. En registeransvarig får inte överlåta registerföringen åt någon annan aktör.

Kyrkostyrelsen ansvarar för medlemsre-

I en församling är det kyrkoherden och vid

RP 63/2015 rd

Gällande lydelse

gistrets allmänna funktion, informationsförvaltning och datasäkerhet, enhetligheten i registerfunktionerna och den elektroniska arkiveringen.

*Ansvar*et för medlemsregistret fördelar sig mellan församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen så som föreskrivs i denna lag eller någon annan lag.

6 §

Behandling av uppgifter i medlemsregistret

Beslut om behandling av uppgifter om församlingsmedlemmar fattas i en församling av kyrkoherden och vid ett centralregister av direktören för centralregistret och de har ansvar för att uppgifterna är felfria, om inte något annat följer av denna lag.

Uppgiften om en kyrklig vigsel kan införas i medlemsregistret även av en annan församling eller ett annat centralregister än den församling eller det centralregister som de vigda eller en av dem hör till.

Föreslagen lydelse

ett centralregister direktören som

1) beslutar i ärenden som gäller förande av kyrkböcker,

2) beslutar om behandling av uppgifter om medlemmar,

3) ansvarar för att uppgifterna i registret är felfria,

4) beslutar om att enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar i kyrkböckerna ska lämnas ut i form av bevis, utdrag eller avskrifter.

6 §

Införande av uppgifter i medlemsregistret

Uppgifter om kyrklig vigsel, välsignelse av äktenskap, skriftskolgång och konfirmation får föras in i medlemsregistret även av en annan församling eller ett annat centralregister än den församling eller det centralregister vars medlem uppgiften gäller.

6 a §

Kyrkostyrelsens uppgifter i anknytning till medlemsregistret

I fråga om medlemsregistret ansvarar kyrkostyrelsen för

1) registrets allmänna funktion,

2) enhetligheten i registerfunktionerna,

3) informationsförvaltning,

4) datasäkerhet,

5) elektronisk arkivering av uppgifter.

Kyrkostyrelsen beslutar om sådant utlämnande av uppgifter som sker via en teknisk anslutning och om annat utlämnande än utlämnande av enstaka uppgifter om kyrkans medlemmar. Beslutet ska innehålla tillräckliga föreskrifter om användningen och skyddet av uppgifterna.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 b §

Ansvar för registret

Ansvaret för medlemsregistret fördelar sig mellan församlingarna, centralregistren och kyrkostyrelsen så som det föreskrivs i denna lag eller någon annan lag.

7 §

Beslut om utlämnande av uppgifter

Kyrkoherden eller centralregistrets direktör beslutar om utlämnande av enstaka uppgifter som gäller kyrkans medlemmar och som införts i medlemsregistret och ges i form av bevis, utdrag eller avskrifter.

Beslut om annat än utlämnande av enstaka uppgifter om medlemmarna samt om utlämnande som sker via en teknisk anslutning fattas av kyrkostyrelsen. I beslutet ska ges tillräckliga föreskrifter om användningen och skyddet av uppgifterna.

7 §

Uppföljning och övervakning av behandlingen av uppgifter i medlemsregistret

Sådana uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. som har lämnats ut ur medlemsregistret får användas enbart för det användningsändamål för vilket de lämnades ut. Uppgifter får överlåtas vidare eller i övrigt lämnas ut till en utomstående endast om det föreskrivs om detta i lag eller om kyrkostyrelsen har samtyckt till det.

Trots sekretessbestämmelserna har kyrkostyrelsen rätt att av den som använder sådana uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. som har lämnats ut ur medlemsregistret få sådana uppgifter som är nödvändiga för att följa och övervaka användningen av uppgifterna.

En inspektör som har förordnats av kyrkostyrelsen har rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av sådana uppgifter som avses i 6 a § 2 mom. som har lämnats ut ur medlemsregistret. Trots sekretessbestämmelserna har inspektören rätt att undersöka den maskinvara och programvara som har använts vid behandlingen av de uppgifter som lämnats ut ur medlemsregistret och att i detta sammanhang få tillträde till sådana lokaler som den som använder uppgifterna förfogar över och som är nödvändiga för inspektionen. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

8 §

Användarrätt till medlemsregistret samt användarrätts- och loggregister

Kyrkostyrelsen beslutar om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter i medlemsregistret. Församlingens kyrkoherde

8 §

Användarrätt till medlemsregistret samt användarrätts- och loggregister

Kyrkostyrelsen beslutar om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter i medlemsregistret. Församlingens kyrkoherde

RP 63/2015 rd

Gällande lydelse

kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om församlingens medlemmar. Direktören för ett centralregister kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret.

14 §

Förhållande till annan lagstiftning

Föreslagen lydelse

kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om församlingens medlemmar. Direktören för ett centralregister *eller en tjänsteinnehavare som har utsetts av direktören* kan besluta om beviljande av användarrätt för behandling av uppgifter om medlemmar i församlingar som hör till centralregistret.

14 §

Förhållande till annan lagstiftning

På kyrkostyrelsens rätt att använda och lämna ut uppgifter i användarrätsregistret och loggregistret tillämpas det som föreskrivs i 54 § 1 mom. samt 55, 57 och 58 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster i fråga om Befolkningsregistercentralens rätt att använda och lämna ut uppgifter i användarregistret och loggregistret.

19 kap.

Domkapitlet

7 §

Anhängiggörande av ärenden, muntligt förfarande, syn och hörande

Upphävs

Domkapitlet kan hålla muntlig förhandling eller förrätta syn. Parterna skall bevisligen kallas till dessa. I en muntlig förhandling kan vittnen och sakkunniga höras på ed eller försäkran. Part kan även höras på sanningsförsäkran i andra ärenden än sådana som gäller tjänstefel eller disciplin. För utredning av ett ärende kan domkapitlet även begära utlåtande av någon annan myndighet.

Då förklaring eller bemötande inbegärs av en part eller då denne kallas till muntlig förhandling eller till syn, kan till begäran eller kallelsen fogas en påminnelse om att utebliven förklaring eller frånvaro inte hindrar att saken behandlas och avgörs.

RP 63/2015 rd

Gällande lydelse

24 kap.

Underställning och ändringssökande

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

I fråga om rättelse av befolkningsuppgifter i kyrkböckerna gäller vad som bestäms i befolkningsdatalagen (507/1993). I fråga om rättelse av andra uppgifter än befolkningsuppgifter i församlingarnas medlemsregister gäller vad som bestäms i personuppgiftslagen (523/1999).

13 §

Fullföljd

Förvaltningsdomstolens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Om beslutet gäller besvär över ett beslut av en församling eller en kyrklig samfällighets myndighet skall det utan dröjsmål tillkännages genom anslag på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens anslagstavla.

25 kap.

Kompletterande stadganden

14 §

Undantagsförhållanden

Har statsrådet med stöd av beredskapslagen (1080/91) eller lagen om försvarstillagång

Föreslagen lydelse

24 kap.

Underställning och ändringssökande

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

3 a) hos kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet i fråga om beslut av direktören för ett centralregister som gäller sådana ärenden som avses i 16 kap. 5 § 2 mom., om inte något annat följer av 4 mom.,

Vid rättelse av befolkningsuppgifter i kyrkböckerna tillämpas det som bestäms i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. Vid rättelse av andra uppgifter än befolkningsuppgifter i församlingarnas medlemsregister tillämpas det som bestäms i personuppgiftslagen.

13 §

Fullföljd

Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Om beslutet gäller besvär över ett beslut av en församling eller en kyrklig samfällighets myndighet, ska det utan dröjsmål tillkännages genom anslag på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens anslagstavla.

25 kap.

Kompletterande stadganden

14 §

Undantagsförhållanden

Om det genom förordning av statsrådet bestäms att befogenheter enligt beredskapsla-

RP 63/2015 rd

Gällande lydelse

(1083/91) getts rätt att utöva befogegeter som berättigar till vidtagande av uagantagsåtgärder, kan kyrkostyrelsen sammankalla kyrkomötet att sammankomma på en plats som den bestämmer. Kan kyrkomötet härvid inte sammankomma, har kyrkostyrelsen rätt att på kyrkomötets vägar göra framställningar och avge utlåtanden till statsrådet samt för högst ett år utfärda interimistiska bestämmelser om

1) budgeten för kyrkans centralfond eller tillägg till eller ändringar i den tidigare fastställda budgeten eller tillämpning av ett budgetförslag, tills kyrkomötet fattat beslut i ärendet,

2) kyrkostyrelsens och de i anslutning till kyrkostyrelsen grundade verksamhetsorganens förvaltning och verksamhet under rånande undantagsförhållanden, samt

3) församlingarnas och de kyrkliga samhälligheternas tillfälliga förvaltning samt skyddet av deras egendom och om övriga åtgärder som undantagsförhållandena kräver.

Kyrkostyrelsen kan med stöd av 1 mom. 3 punkten framskjuta anordnandet av församlingsval på viss tid eller tills vidare samt bestämma att kyrkofullmäktige kan sammankallas genom undantagsförfarande eller att kyrkofullmäktiges beslutanderätt överförs på kyrkorådet eller församlingsrådet eller att den beslutanderätt som enligt de bestående stadgandena tillkommer dem skall överföras på kyrkoherden.

Kyrkostyrelsens med stöd av 1 och 2 mom. givna interimistiska bestämmelser skall föreläggas kyrkomötet för handläggning, så snart detta kan sammankomma. Kyrkomötet skall besluta huruvida en bestämmelse skall förbli i kraft som sådan eller upphävas helt eller

Föreslagen lydelse

gen (1552/2011) ska börja tillämpas under undantagsförhållanden, kan kyrkostyrelsen sammankalla kyrkomötet på en plats som den bestämmer.

Om kyrkomötet inte kan sammankomma på grund av undantagsförhållanden, har kyrkostyrelsen rätt att på kyrkomötets vägar göra framställningar och avge utlåtanden till statsrådet. Dessutom har kyrkostyrelsen rätt att för högst ett år utfärda interimistiska bestämmelser om

1) budgeten för kyrkans centralfond, ändringar i budgeten eller tillämpning av ett budgetförslag tills kyrkomötet har fattat beslut i ärendet,

2) kyrkostyrelsens förvaltning och verksamhet,

3) församlingarnas och de kyrkliga samhälligheternas förvaltning, skyddet av deras egendom och om andra åtgärder som undantagsförhållandena kräver,

4) framskjutning av församlingsval,

5) att kyrkofullmäktiges eller gemensamma kyrkofullmäktiges beslutanderätt ska överföras på kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet, eller att kyrkorådets eller församlingsrådets beslutanderätt ska överföras på kyrkoherden.

Sådana interimistiska bestämmelser som kyrkostyrelsen har utfärdat med stöd av 2 mom. ska behandlas av kyrkomötet så snart det kan sammankomma. Kyrkomötet kan låta en bestämmelse vara i kraft, ändra den eller upphäva den.

RP 63/2015 rd

Gällande lydelse

delvis och huruvida den skall gälla under den av kyrkostyrelsen föreskrivna tiden eller en kortare tid.

15 §

Beslutförheten under undantagsförhållanden

Domkapitlet kan i de fall som avses i 1 mom. fatta nödvändiga och brådskande beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet, då biskopen eller domprosten samt två andra medlemmar av domkapitlet är närvarande.

Domkapitlet kan i de fall som avses i 1 mom. fatta nödvändiga och brådskande beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet, då biskopen eller domprosten samt två andra medlemmar av domkapitlet är närvarande.

Föreslagen lydelse

15 §

Beslutförheten under undantagsförhållanden

Domkapitlet kan under sådana undantagsförhållanden som avses i 14 § 1 mom. fatta sådana nödvändiga och brådskande beslut som hör till domkapitlets och stiftsfullmäktiges behörighet om tre av domkapitlets medlemmar är närvarande.

Kyrkostyrelsen kan fatta sådana beslut enligt 14 § 1 och 2 mom. samt andra beslut som är nödvändiga och brådskande om fem av kyrkostyrelsens medlemmar är närvarande.

15 a §

Förberedelser inför undantagsförhållanden och krissituationer samt ledningen av förberedelserna

Församlingen, den kyrkliga samfälligheten, stiftet och kyrkostyrelsen ska genom beredskapsplanering och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt under undantagsförhållanden.

Församlingen ska bereda sig på att tillhandahålla andlig vård vid en krissituation.

Domkapitlet leder och övervakar förberedelserna inom stiftets församlingar och kyrkliga samfälligheter. Kyrkostyrelsen leder förberedelserna inom kyrkans centralförvaltning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På sökande av ändring i förvaltningsbeslut som har fattats före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande.